

2. Nejstarší období – dynastie Shang a Zhou

→ dynastie 商 Shang / Šang (asi 1570 – 1045)

→ zápisy věštek na kostech a želvích krunýřích (甲骨文 jiaguwen / ťia-ku-wen)

→ věštění a oběť – základní (nám známé) náboženské projevy shangské kultury

- Témata věštění – velké záležitosti státu (kult, válka/lov, zemědělství); záležitosti týkající se královské rodiny

„Věštění: Je to otec Yi, kdo seslal [nemoc] na Fu Hao?“

„Věštění: Není to otec Yi, kdo seslal [nemoc] na Fu Hao.“

„Věštění: Pokud jde o sen Fu Hao, není to otec Yi.“

„Věštění dne *wuyin*: Je třeba provést vymítací oběť k matce Geng“

„Věštění: provést vymítací oběť k matce Geng kvůli Fu Hainým [bolavým] zubům.“

„Věštění dne *guihai*: pronést modlitbu za proso [počínaje nejzazším předkem] Shang Jia.“

„Věštění: Na jaře se král nespojí s Wang Chengem kvůli útoku na Xia Weie, protože pokud ano, vyšší a nižší [mocnosti] s tím nebudou souhlasit. Nebude to on, kdo obdrží pomoc božstev.“

- Oběti – typy obětí (jídlo a pití, zvířecí, lidské oběti)

Hostiny, jichž se účastní příslušný předek.

Věštby typu:

„Máme obětovat v den X předkovi Y způsobem A tolik a tolik vepřů, způsobem B tolik a tolik krav, způsobem C tolik a tolik Qiangů?“

„Zašle vévoda ten a ten tolik a tolik Qiangů?“

→ panteon, kult předků, obět'; král jako hlavní obětník

- A) Předkové: králové Shangů předcházející založení dynastie; králové dynastie Shang; královny, jejichž syn se stal králem
- B) „dávní velmoži“ (先公 xian gong / sien kung); přírodní božstva (síly) – především 河 he / che (Žlutá řeka) a 岳 yue / jüe (Hora, patrně hora Song v dnešním Henanu); nejvyšší božstvo 上帝 (shangdi / šang-ti)

→ nejvyšší božstvo 上帝 shangdi / šang-ti nebo jen 帝 di / ti

- Nejmocnější síla, obtížně kulticky dosažitelná; neobětovalo se mu přímo, neměl vlastní chrám
- Různé názory na charakter tohoto božstva (vzdálený předek Shangů; nejvyšší božstvo, které není předkem; generický termín)

→ kult předků – funkční hierarchie předků a dalších božstev, problém míry formalizace shangských kultů

- Oběť 賓 bin / pin – příklad hierarchického charakteru shangského panteonu

→ formalizace a standardizace kultu v závěrečném období Shangů

→ Sporné otázky: 1) byrokratický (formalizovaná hierarchie) charakter shangského kultu, nebo pacifikace potenciálně nepřátelských sil? 2) šamanismus v nejstarší čínské kultuře

→ Dynastie 周 Zhou / Čou (1045 – 256 př. n. l.)

- Králové Wen a Wu (文王 Wen wang, 武王 Wu Wang), vévoda z Zhou / Čou
- Prameny: Kniha písní, Kniha dokumentů, nápisy na bronzích

→ Zhouská ideologie královské moci

- Nebesa (天 tian /tchien) nebo Shangdi – nejvyšší božstvo
- Mandát Nebes (天命 tian ming / tchien ming)
- Charizmatická síla De (德 de / te)

Nápis na bronzu:

„V souladu s dávnými vzory byl král Wen! Nejprve zajistil harmonickou vládu. Nejvyšší bůh (Shangdi) seslal dolů *de* a [král Wen] ji rozšířil nahoru [k předkům?] a dolů a spojil tak deset tisíc států.“

Kniha písní:

„Bůh (*di*) řekl králi Wenovi: Jsem potěšen tvou jasnou *de*, nikoliv hlasitě vyhlašovanou a demonstrovanou, bez přehnanosti a proměnlivosti, bez vědomého usilování, v souladu s božskými vzory. Bůh řekl králi Wenovi: Učiň opatření proti svým nepřítelům, spolu s bratry připrav oblévací žebříky a další útočné stroje, a udeř na hradby státu Chong.“

→ Rituální reformy

- 9. stol. př. n. l.
- 6. stol. př. n. l.

Literatura k tématu:

Klasická díla k shangské kultuře jako celku, včetně náboženství:

- Keightley, David N. (ed.) *Origins of Chinese Civilization*. Berkeley: University of California Press, 1983.
- Chang, K. C. *Shang Civilization*. Yale UP, 1980.

Novější pojednání:

- Loewe, Michael a Edward L. Shaughnessy. *The Cambridge History of Ancient China. From the Origins of Civilization to 221 B.C.* Cambridge: Cambridge UP, 1999.
- Thorp, Robert L. *China in the Early Bronze Age. Shang Civilization*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2006.

Náboženské představy Shangů a Zhouů:

- Keightley, David N. *Sources of Shang History: The Oracle-Bone Inscriptions of Bronze Age China*. Berkeley: University of California Press, 1978.
- Keightley, David N. „The Religious Commitment: Shang Theology and the Genesis of Shang Political Culture“, *History of Religions* 17 (1978): 211-25.
- Keightley, David N. „The Making of the Ancestors: Late Shang Religion and Its Legacy.“ In: John Lagerwey (ed.), *Chinese Religion and Society: The Transformation of a Field*. Vol. 1. Hong Kong: École Française d'Extrême-orient and the Chinese University of Hong Kong Press, 2004. Pp. 3-63.
- Kern, Martin. „Bronze Inscriptions, the *Shijing* and the *Shangshu*: the evolution of the ancestral sacrifice during the western Zhou“ In: John Lagerwey a Marc Kalinowski (eds.) *Early Chinese Religion. Part One: Shang through Han (1250 BC – 220 AD)*. Leiden: Brill, 2009.
- Eno, Robert. „Shang state religion and the pantheon of the oracle texts.“ In: John Lagerwey a Marc Kalinowski (eds.) *Early Chinese Religion. Part One: Shang through Han (1250 BC – 220 AD)*. Leiden: Brill, 2009.